

DOI: 10.25140/2411-5215-2023-1(33)-54-65

УДК 331.5

JEL Classification: J21; J23

Алла Холодницька

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри управління персоналом та бізнес-технологій
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)
E-mail: allakholidnytska@ukr.net. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5563-3591>
ResearcherID: [G-9430-2014](https://orcid.org/0000-0001-5563-3591)

Аліна Бондаренко

здобувачка вищої освіти
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)
E-mail: A.l.i.n.a.Bondarenko2818@gmail.com

**МОЛОДІЖНЕ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА РОЗРОБКА ЗАХОДІВ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ**

У статті досліджено проблеми молодіжного безробіття, виявлені їх причини, досліджений рівень безробіття серед молоді, вплив трудової міграції на рівень безробіття, розроблені рекомендації щодо скорочення безробіття молоді в умовах воєнного стану. Акцентується увага на тому, що необхідний поступовий перехід до сучасної інноваційної моделі, пріоритетом якої стане кваліфікована високооплачувана робоча сила, що сприятиме скороченню безробіття та покращенню рівня життя працездатного населення, що стане можливим завдяки зміні вектора профорієнтаційної роботи, залученню молоді до процесів відновлення економіки; державному замовленню на стратегічно важливі спеціальності; розробці заходів, що допоможуть повернути молодь, яка вимушено мігрувала.

Ключові слова: *молодь; безробіття; ринок праці; зайнятість; працевлаштування; міграція молоді; профорієнтація; заробітна плата; відновлення економіки.*

Рис.: 5. Бібл.: 14.

Постановка проблеми Соціальні, економічні, суспільно-політичні, демографічні та інші фактори постійно впливають на зміну рівня зайнятості та можливості працевлаштування населення. Молодь є особливим сегментом ринку праці, оскільки в молодому віці працівник є високо мобільним, відкритим до змін, є активним шукачем роботи, високо мотивованим на отримання власного доходу, втім йому не вистачає професійного досвіду, що помітно знижує його конкурентоспроможність у порівнянні з більш досвідченими працівниками, якої також претендують на аналогічні посади. Проблема посилюється і тим, що в Україні недостатньо напрацьовані та дієві інструменти молодіжної політики зайнятості, що спонукає молодь до закордонної трудової міграції.

Нині, коли вже понад рік кожного дня внаслідок ворожої агресії існує загроза життю українців, досить важко знайти та побудувати, цілісну систему мотиваційних заходів для роботодавців щодо сприяння забезпечення

молоді першим робочим місцем, розвитку системи дуальної освіти, а також державної підтримки молодіжних підприємницьких ініціатив, що спонукають до скорочення рівня молодіжного безробіття, а також скорочення молодіжної трудової міграції.

Для України також характерна значна трансформація ринку праці в розрізі регіонів, що зумовлена збільшенням кількості шукачів роботи в більш безпечних регіонах, що призвело до збільшення навантаження на одну вільну вакансію, натомість у регіонах підвищеної активності бойових дій за окремими професіями спостерігається дефіцит кадрів.

Основними проблемами, що призводять безробіття молоді, є: відсутність досвіду; гальмування амбіцій, роботодавцями, що акцентують більшу увагу на професійному досвіді; недосконалість профорієнтаційної роботи серед молоді щодо підвищення престижу стратегічно важливих професій для ринку праці, невідповідність набутих навичок очікуванням роботодавців, небажання працювати за низьку заробіткову плату тощо.

Аналіз останніх публікацій. Дослідження проблем сучасного ринку праці та безробіття здійснюють: Е. М. Лібанова [8], І. І. Кичко [6], Л. В. Борчук [3]; вивченням причин та наслідків трудової міграції та їхнього впливу економіку країни – О. Туча, І. Співак, О. Бондаренко, О. Погарська [11]. Значний у вирішенні проблем молодіжного безробіття зробили Й. С. Ситник, І. В. Рогуцька [10], питаннями працевлаштування молоді та розвитку їхніх професійних навичок І. П. Калюжна [5], В. Г. Маргасова [7], О. Онищенко [9] та інші.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Попри значні наукові здобутки ринок праці в умовах підвищеної турбулентності постійно диктує нові вимоги до рівня набутих компетенцій випускниками професійно-технічних навчальних закладів та вишів, що зумовлені ситуацією в країні, готовністю освоювати нові професії, працювати з сучасною технікою та обладнанням, професійно виконувати свої професійні обов'язки в умовах підвищеного стресу. Крім того, необхідно розробити дієві державні інструменти, що сприятимуть створенню додаткових гарантій і стимулів щодо забезпечення працевлаштування молоді, а також повернення трудових мігрантів до відбудови економіки України.

Метою статті є дослідження проблем молодіжного безробіття, виявлення причин їх виникнення, а також розробка рекомендацій щодо його зменшення в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Україна поступово йде в напрямку досягнення цілей сталого розвитку, зокрема в частині зайнятості та працевлаштування. Тому досягнення цілі 8 «Сприяння поступальному, всеосяжному і сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх», потребує від неї поступового переходу до сучасної та дієвої інноваційної моделі, пріоритетом якої стане кваліфікована

високооплачувана робоча сила, що сприятиме не лише скороченню безробіття, а й покращенню рівня життя працездатного населення. У частині сприяння працевлаштуванню молоді, сприяння продуктивній зайнятості та скороченню молодіжного безробіття ціль 8 ставить завдання щодо:

- впровадження політики, головними орієнтирами якої будуть розвиток і створення гідних робочих місць;

- у період до 2030 року сприяння забезпеченню повної та продуктивної зайнятості молоді, а також справедливої оплати праці;

- скорочення частки молоді, що не працює та не здобуває освіти, а відповідно й не розвиває професійні навички.

Останні роки чисельність молоді стрімко скорочується, причому така динаміка є сталою з 2011 року. Зокрема, станом на 1 січня 2022 року в Україні проживало 9 969 315 громадян у віці 14-35 років, що відповідає 24,3 % у структурі чисельності постійного населення. У порівнянні з попереднім роком чисельність молоді скоротилася на 293,6 тис. осіб (2,9 %) (рис. 1.)

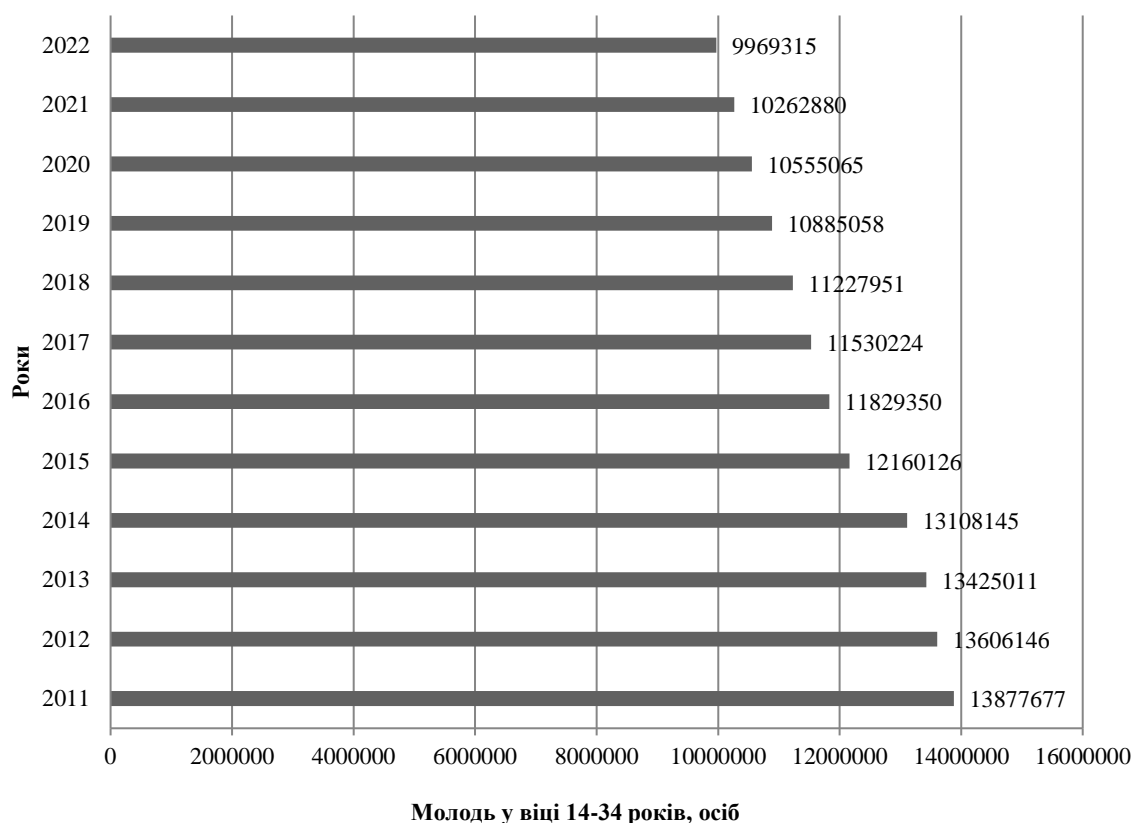

Рис. 1. Динаміка чисельності молоді у віці 14-34 років в Україні за 2011-2022 рр.

Джерело: складено за [13].

Розподіл молоді в розрізі вікових категорій зобразимо на рис. 2.

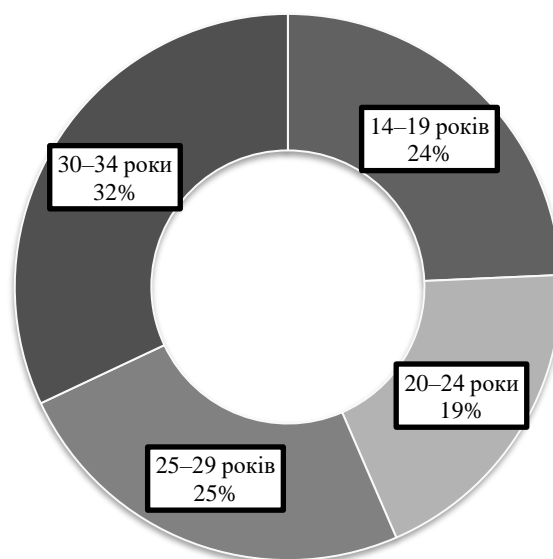

Рис. 2. Структура молоді в Україні за віком у 2022 році

Джерело: [1; 13].

У 2022 році найбільшу питому вагу у структурі молоді займають особи у віці 30-34 років - 32%, натомість молоді люди у віці 20-24 років лише 19%. Молодь у віці 14-19 років, які потенційно вперше буде виходити на ринок праці становить 24%.

Інтерес сфери працевлаштування, молодь формує ще в шкільні роки під впливом ситуації, що склалася, трендів сучасності, порад батьків, родичів та друзів, що згодом впливає на вибір відповідного навчального закладу для здобуття освіти за обраним фахом. Сучасна молодь, яка закінчила школу та намагається обрати майбутню професію, чомусь відкидає перспективу та реальність отримання доходу в майбутньому. Вибір спеціальності залежить не стільки від специфіки та характеристик, як від її популярності, можливостей більш креативних методів заробітку. Якщо поглянути на рейтинг професій, які сьогодні обирає молодь, ми побачимо, що місця для будівельника, маляра чи іншої подібної спеціальності - немає. Натомість ринок праці відчуває потребу в інших фахівцях, що призводить до молодіжного безробіття.

На рис. 3 можемо побачити, що спостерігається невідповідність спеціальностей, які обрала молодь за результатами вступної кампанії 2022 року очікуваним потребам ринку праці.

Пропозиція на ринку праці обраних спеціальностей досить висока, а тому молодь, яка їх обрала, ризикує поповнити лави безробітних. Значний попит мають спеціалісти робітничих та технічних напрямів. Існує навіть певний дефіцит кадрів в цих сферах. Тому молоді слід навчитися правильно розставляти пріоритети при виборі майбутньої професії, що дозволить зменшити відсоток молоді, яка ризикує бути не працевлаштованими та відповідно більшою мірою задовольнити потреби ринку праці у працівниках затребуваних професій.

Рис. 3. Аналіз 10 спеціальностей, які найчастіше обирала молодь у 2022 році та їх відповідності потребам ринку праці України
Джерело: складено автором з використанням [9; 10; 14].

Після закінчення війни, коли країна почне відбудовуватися, відповідно й очікується, що й кількість вакансій може зрости. Крім того, прогнозується нарощування іноземних інвестицій у виробничі потужності.

Відбудуться значні зміни професійної структури попиту на працю, зумовлені післявоєнним відновленням країни, а тому збільшиться потреба у інженерах, будівельниках, архітекторах, мулярах, зварювальниках, працівниках сільського та комунального господарства, лікарях та реабілітологах, психологах, працівниках поліції, фахівцях з ІТ-технологій та логістики [12, с. 120].

Війна в Україні дуже ускладнила функціонування більшості галузей економіки, особливо в регіонах активних бойових дій, де повністю або частково зруйновані підприємства, заміновані території, ускладнена логістика. Натомість поступово поживається економічна активність у регіонах, де не відбувалися бойові дії та в деокупованих громадах.

Нині дуже складно отримати достовірну статистичну інформацію щодо кількості осіб, які втратили роботу через війну. Це пов'язано з тим, що окремі суб'єкти економічної діяльності перебувають у простої, а з персоналом не розривають трудові відносини, втім не виплачують заробітну плату та не надають гарантій коли підприємство відновить роботу і чи це буде взагалі.

Станом на початок 2023 року чисельність офіційно зареєстрованих безробітних становила 2,6 млн осіб (згідно з оцінкою Міністерства економіки), а за оцінками НБУ – цей показник становить у межах 4,2–4,8 млн осіб. Варто зазначити, що в структурі безробітних 23 % займають особи у віці до 35 років [1].

Варто звернути увагу й на те, що пропонований роботодавцями рівень оплати праці не завжди відповідає очікуванням сучасної молоді, у результаті чого шукачі роботи відмовляються обіймати посаду, за якою рівень заробітної плати не відповідає їхнім очікуванням. Станом на 28.02.2023 року, середня заробітна плата відповідно серед наданих вакансій в службі зайнятості становить 10 465 тис. грн [8].

За період війни перелік затребуваних професій дещо змінився та має такий вигляд (рис. 1.3).

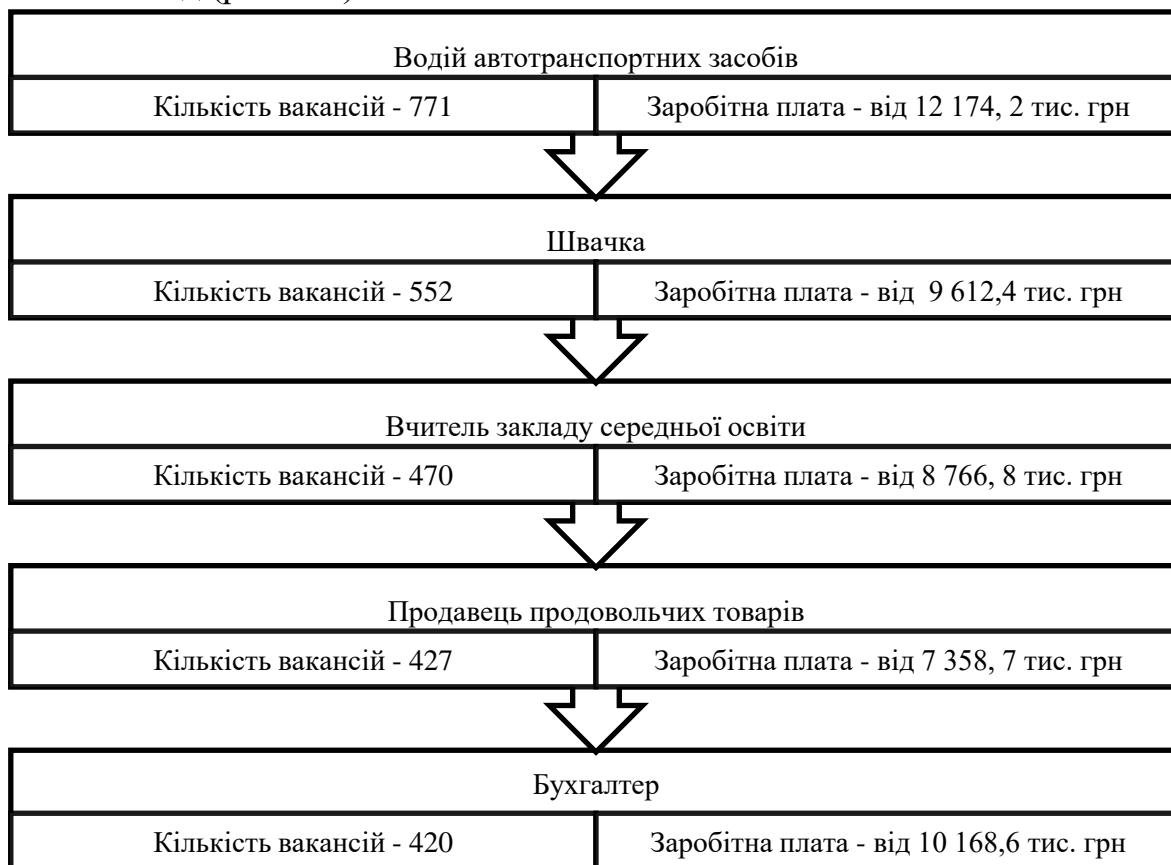

Рис. 4. П'ять найбільш поширених вакансій на ринку праці на початок 2023 р.

Джерело : складено за даними [8]

Процес трудової міграції молоді, особливо молодих жінок, значно впливає на рівень безробіття в Україні. З початком воєнних дій в Україні багато людей виїхало за кордон у пошуках прихистку, серед яких була й молодь, яка боялася за власне життя та в пошуку кращих перспектив покинула країну.

За інформацією Міністерства молоді та спорту України, війна стала причиною того, що понад два мільйони молодих людей стали внутрішньо переміщеними особами, ще приблизно два мільйони виїхали за кордон [4].

Втім, інтеграція та залучення мігрантів на ринок праці країн перебування – це тривалий та складний процес, особливо в перші місяці. Стимулюючими факторами є вирішення проблем з житлом, мовний бар'єр, складність

прилаштування дітей в дитсадки чи школи, невідповідність кваліфікацій попиту на ринку праці, потреба підтвердження фаху, необхідність психологічної чи медичної реабілітації тощо.

Усвідомлюючи ці бар'єри, окремі країни, що прийняли українців, проводять для них активну політику сприяння працевлаштуванню мігрантів, зокрема, інформаційну підтримку, допомогу у пошуку роботи, спеціальні тренінги, організують курси для освіти дорослих, мовні клуби.

За дослідженнями UNHCR, що проводилися у 2022 році, серед 63 % мігрантів, які працювали в Україні до початку повномасштабного вторгнення, 28 % були працевлаштовані.

У розрізі країн, що прийняли мігрантів, ситуація виглядає таким чином: у Німеччині працевлаштувалися 10 % мігрантів, у Франції – 15 %, в Іспанії – 13 %, у Польщі – майже 50 % мігрантів знайшли роботу [11].

Однак майже всі мігранти влаштувалися на роботу у сферах з нижчим рівнем оплати праці та переважно за робітничими професіями у промисловості, будівництві, логістиці, сільському господарстві, незважаючи на те, що фактично вони мали значно вищу кваліфікацію.

Дослідження Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України, що наведені на рис. 5, більш детально зображують процес переселення населення України за кордон.

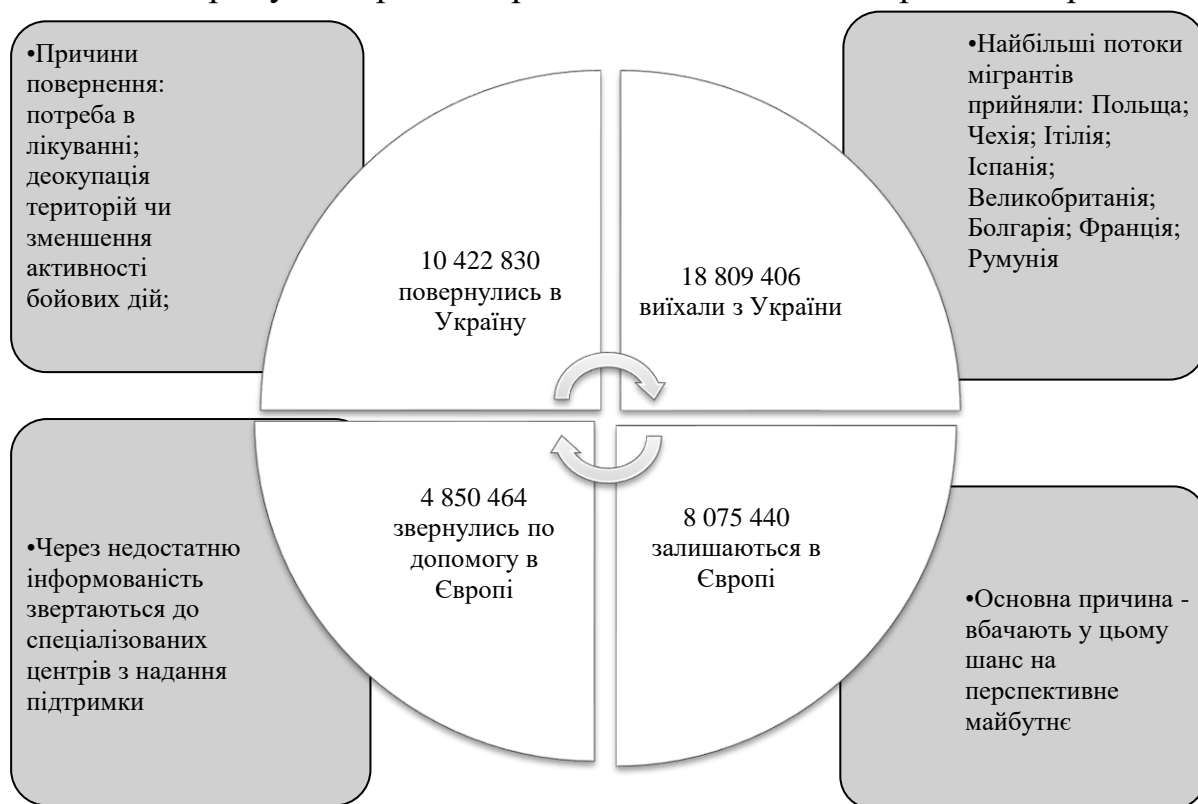

Рис. 5. Переселення населення України під час війни
Джерело: [8].

Молодь завжди шукає нові перспективи, а тому на рівні держави потрібно посилити роботу щодо сприяння працевлаштування молоді, а також створення молодіжного бізнесу.

Висновки і пропозиції. Отже, зважаючи на результати проведеного дослідження, вважаємо за доцільне звернути увагу на розробку та впровадження заходів, що, на нашу думку, можуть істотно скоротити рівень безробіття серед молоді:

1. Зміна вектора профорієнтаційної роботи. Стандартний процес залучення майбутніх абітурієнтів, сформований так, що в певних випадках створюється брак інформації через недостатню популяризацію необхідних на ринку праці професій. Провідні заклади освітні заклади, залучаючи при вступі значний контингент молоді, не замислюються над її реальною зацікавленістю в тій чи іншій освітній програмі та перспективах реального працевлаштування. Це посилюється і тим, що пріоритетом сучасних абітурієнтів є престиж ЗВО, місто його розташування, а не можливість знайти роботу, отримавши диплом.

2. Рівень оволодіння випускників фаховими компетенціями відповідно до очікувань роботодавців навчального процесу. Багато університетів та інших навчальних закладів співпрацюють як з вітчизняними, так і з міжнародними компаніями, поступово впроваджують дуальну освіту, організовують різні заходи спільно зі стейкхолдерами та залучають їх до розробки освітніх програм. Така співпраця дає можливість майбутнім випускам або ж навіть студентам, які ще навчаються отримати робоче місце за сприяння навчального закладу.

3. Досвід. Більшість роботодавців обирають потенційних робітників з огляду на їхній досвід та стаж роботи. Це все веде до того, що молодь фактично втрачає шанс на працевлаштування. Тому потрібно розробити заходи, що сприятимуть забезпеченню молоді першим робочим місцем через розробку державної підтримки роботодавців, які беруть на роботу молодь по закінченню закладів вищої чи професійно-технічної освіти.

4. Державна допомога молоді у сприянні створенню власної справи. Це фінансування стартапів та ідей, що мають реальні перспективи. Така практика вже активно впроваджується та починає давати перші результати.

5. Залучення молоді до процесів відновлення «Віднова». Програма розроблена ПРООН у партнерстві з Міністерством молоді та спорту України. Пілотний проект програми вже стартував у 2022 році. Вона спрямована на залучення молоді до відновлення економіки України та налагодження життя в громадах, які постраждали від воєнних дій. Планується проведення молодіжних обмінів із різних регіонів України через освітні заходи, що спрямовуватимуться на підвищення громадянської активності, згуртованості та

волонтерства, наставництва, участь у відновлювальних роботах приміщень, які можуть згодом використовуватися як молодіжні простори.

6. Для того, щоб відновити та зберегти трудовий потенціал молоді необхідно внести зміни до трудового законодавства, зокрема, в частині використання гнучких форм зайнятості, фінансової підтримки роботодавців за працевлаштування молоді після закінчення ЗВО чи закладів фахової перед вищої освіти.

7. Стимулювати попит на робочу силу за допомогою формування державного замовлення на спеціальності, які є стратегічно важливими для країни. Наприклад, фахівців оборонно-промислового комплексу, енергетики, архітектури та містобудування, будівництва або ремонту доріг, мостів, шкіл, медицини, будівництва захисних споруд, працівників сільського та лісового господарства та інших.

8. Розробити заходи щодо активного відновлення економічного потенціалу країни, що допоможуть повернути молодих осіб, які були вимушені мігрувати за кордон.

Список використаних джерел

1. Безробіття в Україні в період повномасштабної війни [Електронний ресурс] / Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/bezrobittya-v-ukrayini-v-period-povnomasshtabnoyi-viyny>.

2. Бондаренко А. Ю. Оцінка впливу пандемії Covid-19 та воєнних дій в країні на діяльність молодіжне підприємництво та працевлаштування молоді / А. Ю. Бондаренко // Юність науки – 2022: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 15-16 травня 2022 р.). – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2022. – С. 559-560.

3. Боярчук Л. В. Забезпечення ефективного управління роботою служби зайнятості України в умовах невизначеності / Л. В. Боярчук, А. В. Холодницька // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. – 2015. – № 162. – С. 107-113.

4. Залучення молодих чоловіків та жінок до процесу відновлення України через проведення молодіжних обмінів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.undp.org/uk/ukraine/news/zaluchennya-molodykh-cholovikiv-ta-zhinok-do-protsesu-vidnovlennya-ukrayiny-cherez-provedennya-molodizhnykh-obminiv>.

5. Калюжна І. П. Тренінг професійного самовизначення: навчально-методичний посібник / під наук. ред. В. Р. Міляєвої. – К. : Альфа Реклама, 2019. – 80 с.

6. Formation of managerial competencies of managers and their impact on the competitiveness of the firm and the labor market in Ukraine / І. Кичко, О. Парубець, А. Холодницька, В. Пермінова, С. Литвин // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2021. – Т. 4, № 39. – С.285-293.

6. Луцай В. Проблема безробіття молоді в Україні / В. Луцай // Аналітично-порівняльне правознавство. – 2022. – № 5. – С. 182-186.

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

7. Маргасова В. Перспективні напрями трансформації організаційної культури закладів вищої освіти / В. Маргасова, С. Плото // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2022. – № 2(30). – С. 7-19.

8. Обсерваторія ринку праці [Електронний ресурс] / Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України. – Режим доступу: <https://idss.org.ua/observe>.

9. Онищенко О. Куди пішли найкращі абітурієнти: важливі підсумки вступної кампанії [Електронний ресурс] / О. Онищенко // ZN.UA. – Режим доступу: <https://zn.ua/ukr/EDUCATION/kudi-pishli-najkrashchi-abiturijenti-vazhlivi-pidsumki-vstupnoji-kampaniji.html>.

10. Ситник Й. С. Сучасні тенденції працевлаштування молоді в Україні [Електронний ресурс] / Й. С. Ситник, І. В. Рогуцька // Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. – 2022. – № 4. – Режим доступу: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-4-07-02/2022-4-07-02>.

11. Вплив українських мігрантів на економіки країн реципієнтів: дослідження / О. Туча, І. Співак, О. Бондаренко, О. Погарська // Національний банк України. – 2022. – 7 с.

12. Холодницька А. В. Трансформаційні зміни ринку праці в умовах військового стану / А. В. Холодницька // Трансформаційні процеси в умовах війни та післявоєнного періоду : збірник матеріалів Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 10 червня 2022 року). – Чернігів : ГО «Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій», 2022. – С.119-121.

13. Чисельність дітей та молоді в Україні [Електронний ресурс] / Громадська організація «Інститут молоді». – Режим доступу: <https://inmol.org/chyselnist-ditej-ta-molodi-v-ukraini>.

14. Якими будуть найзатребуваніші професії у 2023 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://24tv.ua/economy/populyarni-profesiyi-2023-rotsi_n2225098.

References

1. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen [National Institute of Strategic Studies]. (n.d.). *Bezrobittya v Ukraini v period povnomasshtabnoi viny [Unemployment in Ukraine during a full-scale war]*. <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/bezrobittya-v-ukrayini-v-period-povnomasshtabnoyi-viyny>.

2. Bondarenko, A.Yu. (2022). Otsinka vplyvu pandemii Covid-19 ta voiennykh dii v kraini na diialnist molodizhne pidpryemnytstvo ta pratsevlashtuvanna molodi [Assessment of the impact of the Covid-19 pandemic and hostilities in the country on youth entrepreneurship and youth employment]. *Yunist nauky – 2022: sotsialno-ekonomichni ta humanitarni aspekty rozvytku suspil'stva – The youth of science – 2022: socio-economic and humanitarian aspects of the development of society: a collection of theses of the International scientific and practical conference of students, postgraduates and young scientists* (Chernihiv, May 15-16, 2022) (pp. 559-560). NU «Chernihivs'ka politekhnika».

3. Boyarchuk, L.V., & Kholodnytska, A.V. (2015). Zabezpechennia efektyvnoho upravlinnia robotoiu sluzhby zainiatosti Ukrainy v umovakh nevyznachenosti [Ensuring effective management of the work of the Employment Service of Ukraine in conditions of uncertainty]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu silskoho hospodarstva imeni Petra Vasylenka – Bulletin of the Petro Vasylenko Kharkiv National Technical University of Agriculture*, 162, 107-113.

4. Zaluchennia molodykh cholovikiv ta zhinok do protsesu vidnovlennia Ukrainy cherez provedennia molodizhnykh obminiv [Involvement of young men and women in the process of rebuilding Ukraine through youth exchanges]. (n.d.). <https://www.undp.org/uk/ukraine/news/zaluchennya-molodykh-cholovikiv-ta-zhinok-do-protsesu-vidnovlennya-ukrayiny-cherez-provedennya-molodizhnykh-obminiv>.

5. Kaliuzhna, I.P., & Milyaeva, V.R. (2019). *Treninh profesiinoho samovyznachennia [Training of professional self-determination]*. Alfa Reklama.
6. Kychko, I., Parubets, O., Kholodnytska, A., Perminova, V., & Lytvyn, S. (2021). Formation of managerial competencies of managers and their impact on the competitiveness of the firm and the labor market in Ukraine [Formation of managerial competencies of managers and their impact on the competitiveness of the firm and the labor market in Ukraine]. *Finansovo-kredytna diyalnist: problemy teorii ta praktyky – Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 4(39), 285-293.
6. Lutsay, V. (2022). Problema bezrobittya molodi v Ukraini [The problem of youth unemployment in Ukraine]. *Analychno-porivnyalne pravoznavstvo – Analytical and comparative jurisprudence*, 5, 182-186.
7. Marhasova, V., & Plota, S. (2022). Perspektyvni napriamy transformatsii orhanyzatsiinoi kultury zakladiv vyshchoi osvity [Promising directions of transformation of the organizational culture of institutions of higher education]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnya – Problems and prospects of economics and management*, 2(30), 7-19.
8. Observatoriia rynku pratsi [Labor market observatory]. *Instytut demohrafii ta sotsialnykh doslidzhen imeni M.V. Ptukhy Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy – Ptoukha Institute of Demography and Social Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine*. <https://idss.org.ua/observe>.
9. Onyshchenko, O. Kudy pishly naikrashchi abiturienti: vazhlyvi pidsumky vstupnoi kampanii [Where did the best applicants go: important results of the admissions campaign]. *ZN.UA*. <https://zn.ua/ukr/EDUCATION/kudi-pishli-najkrashchi-abiturijenti-vazhlyvi-pidsumki-vstupnoji-kampaniji.html>.
10. Sytnyk, Y.S., & Rohutska, I.V. (2022). Suchasni tendentsiyi pratsevlashtuvannya molodi v Ukraini [Current trends in youth employment in Ukraine]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Serii: ekonomika ta upravlinnia – Problems of modern transformations. Series: Economics and Management*, 4. <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-4-07-02/2022-4-07-02>.
11. Tucha, O., Spivak, I., Bondarenko, O., & Poharska, O. (2022). Vplyv ukraïnskykh mihrantiv na ekonomiky krain retsypientiv [The impact of Ukrainian migrants on the economies of recipient countries]. *Natsionalnyi bank Ukrainy – National Bank of Ukraine*.
12. Kholodnytska, A.V. (June 10, 2022). Transformatsini zminy rynku pratsi v umovakh viiskovoho stanu [Transformational changes in the labor market in the conditions of martial law]. *Transformatsiini protsesy v umovakh viiny ta pisliavoiennoho periodu – Transformational processes in the conditions of war and the post-war period: collection of materials of the All-Ukrainian interdisciplinary scientific and practical conference* (pp. 119-121). HO «Naukovo-osvitniy innovatsiyny tsentr suspil'nykh transformatsiy».
13. Chyselnist ditei ta molodi v Ukraini [Number of children and youth in Ukraine]. *Hromadska orhanizatsiia “Instytut molodi” – Public organization “Institute of Youth”*. <https://inmol.org/chyselnist-ditej-ta-molodi-v-ukraini/>.
14. Yakymy budut naizatrebuvanishi profesii u 2023 rotsi [What will be the most in-demand professions in 2023]. (2022). *24tv.ua*. https://24tv.ua/economy/populyarni-profesiyi-2023-rotsi_n2225098.

Отримано 09.02.2023

UDC 331.5

Alla Kholodnytska

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Personnel Management and Business Technology

Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: allakholodnytska@ukr.net. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5563-3591>

ResearcherID: [G-9430-2014](https://orcid.org/0000-0001-5563-3591)

Alina Bondarenko

Student

Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: A.i.n.a.Bondarenko2818@gmail.com

YOUTH UNEMPLOYMENT IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW AND THE DEVELOPMENT OF MEASURES TO PROVIDE EMPLOYMENT FOR YOUTH

In the article, the problems of youth employment during martial law, as well as the causes of youth unemployment and ways to solve them are researched. The attention is focused on the fact that to overcome youth unemployment, it is important to direct the key guidelines of the state youth policy and the employment policy to the achievement of the Sustainable Development Goal 8, which will involve the gradual transition to a modern innovative model, the priority of which will be a qualified highly paid workforce, and that shall contribute to the reduction of unemployment and the improvement of the living standard of the working population (including youth).

The dynamics of the youth number in Ukraine, as well as its distribution by age, were studied. The selection of the most popular specialties chosen by young people was conducted, and their compliance with the needs of the labor market of Ukraine was assessed. It has been proven that when choosing a future profession, the applicants should ask what kinds of specialists will be needed, which will help to avoid the risk of replenishing the unemployment rank, taking into account the fact that there will be significant changes in the professional structure of the labor demand due to the post-war recovery of the country. The statistical data of the number of the officially registered unemployed were researched, TOP – 5 the most sought-after vacancies in the labor market at the beginning of 2023, and the salary level, the reason of the refusal by youth from actual vacancies were outlined.

It has been proven that the activation of the processes of the youth migration significantly affect the unemployment level in Ukraine. The employment level of youth abroad was assessed. To reduce the youth unemployment level, the authors proposed some measures, including: changing the vector of the career guidance work, monitoring the employers' expectations and aligning the mastering of the necessary competencies during the profession acquisition; involving the youth in recovery processes under the "Vidnova" program; stimulation of the labor demand through the formation of a state order for the specialties that are strategically important for the country; development of the measures to actively restore the country's economic potential, which will help to return young people who have forcibly migrated abroad.

Keywords: youth, unemployment; labor market; employment; youth migration; youth migration; career migration; career guidance; salary; economic recovery

Fig.: 5. References: 14.